

ДО
МЛАДЕЖКИЯ СЪВЕТ ПО ИКОНОМИКА,
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И
ИНФРАСТРУКТУРА
КЪМ ПРЕЗИДЕНТА НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Г-Н РОСЕН ПЛЕВНЕЛИЕВ

Становище
На
Тодор Иванов

по отношение на:

Разгръщане на потенциала и повишаване на качеството на живот в най-бедните региони на България

Намирам темата на нашата дискусия за изключително вълнуваща и полезна за просперитета на България. Благодарен съм и се радвам, че ми предоставихте възможността да взема участие в младежкия съвет и да изразя своето мнение при обсъждането на този важен проблем.

В резултат на настъпилите промени в нашата страна, свързани с урбанизация, модернизация и глобализация, се наблюдават трайни изменения в нейния облик. Тези световни процеси са причина за изоставането в икономическо, социално и демографско отношение на отделни райони, тяхното обезлюдяване и застои.

Известно е, че Северозападен и Северно централен регион са най-изоставачи в България, списъкът се допълва и от граничните общини. Необходимо е да мине известно време и да бъде даден силен тласък на областите, като Видин, Кърджали, Монтана, Плевен Разград, Силистра, Сливен, Търговище, Хасково и Ямбол, за да се говори за еднакъв БВП в цялата страна. Да не се наблюдава голямо различие в стандарта на живот в столицата, големите градове, курортите с този на изброените райони и области.

Едни от основните причини за поставянето на тези места в списъка с най-слабо развитите общини на България, е в липсата на достатъчна трудова заетост за местните. Безработицата надвишава, дори на места няколкократно, средните нива за страната. Мнозина от кадрните и компетентни работещи имигрират, търсейки препитание, кариера и йерархично израстване в по-големите градове. Ниските условия на труд също принуждават местните да търсят нови места за своя по-добър и спокоен живот. Важното за тях е да могат да работят при осигурени безопасни условия на труд, трудов договор и задължителните месечни здравни и пенсионни осигуровки.

Младите хора, започвайки образованието си в по-развитите градове остават там, не виждайки смисъл и перспектива, заради която да се завърнат по родните си места. Основната причина за това състояние е съсредоточаване на инвестициите в големите градове от западна България, Черноморския район и в столицата. Част от населението в активна трудова възраст не само преминава границата на областта, но дори и тази на самата държава. Икономиката на тези места, където е било добре развито земеделието и животновъдството, след промените, започна да запада. Разпадането на земеделските кооперации оставя много земи пустеещи и също толкова хора без работа. През последните години се наблюдават подобрения, след присъединяването ни към ЕС, но те не са на онова ниво, както преди десетилетия, когато всяко парченце земя се е обработвало. Големите

предприятия, през годините на прехода, започват да намаляват персонала, след това поетапно се стига до тяхното затваряне и фалиране, а малкото останали не плащат редовно трудовите възнаграждения или пък са твърде малки, за да задоволят нуждите на своите служители.

За да се повиши качеството на живот в най-бедните райони на България, трябва да се осигури достатъчна трудова заетост, с прилично възнаграждение и да се спре обезлюдяването. При стартирането си, това начинание би било изключително трудно, както всяко ново начало, но с упоритост, желание и добра мотивация вярвам, че би се случило. Държавата трябва да насърчи инвеститорите по тези места. Това би могло да се постигне чрез по-ниски данъци, или друг вид финансови помощи. Но преди това, трябва да се благоустрои цялостната инфраструктура. Тя е лицето на населеното място. Необходимо е да е в добро състояние, за да предизвика интерес в инвеститора, а след това и в неговите клиенти. Например немислимо е в XXI век да се минава през дупки и ями, за да се стигне до работното място или да се закупи каквато и да е била продукция.

Една от възможностите за задържане на младите е създаването на филиали от водещите български университети в проблемните райони. Основната причината за имигрирането на тези умни и интелигентни хора е да продължат образованието си в големите градове, където са реномираните университети. В последствие обаче те се устройват трайно в тези населени места. Най-хубавите им години преминават там, създават добри приятелства и много често дори намират половинката си в студентските години. След приключване на образованието си не виждат основателна причина за прибиране в къщи. Свикнали са с новите си приятели, допаднал им е новия начин на живот и най-често са получавали през следването си по-високи доходи в сравнение с родителите си.

Селското стопанство е една от основните предпоставки за бъдещето развитие на тези райони, пък и на света. Жителите на земята се увеличават, все по-наболял става проблемът със световния глад и недостига на храна. Тези тенденции ще се увеличат през следващите години, храните все повече ще се търсят и тяхната стойност ще се увеличава на българските и световни пазари. Но това, което най-вече ще се търси и ще има сигурни пазари при хората от средната и над нея класа, са екологично чистите продукти.

Пчеларството е един добър вариант за тези райони, една добра алтернатива за стартиране на бизнес. Европейския съюз изпитва глад за качествен пчелен мед. В този отрасъл инвестициите не са големи, има бърза възвращаемост, голямо търсене и може да се комбинира с друг вид трудова дейност.

С помощта на европейските програми днес селските стопани могат да си закупят и внедрят нов инвентар и селскостопанско оборудване и по този начин да спомогнат за развитието на този отрасъл.

Важно условие за развитието на тези региони е повишаване на информираността на населението. Кампанията по стартиралите редица инвестиционни проекти и програми продължава и до днес. Мнозина от тях биха могли да се възползват от тази възможност и при достатъчна заинтересованост и подходяща компетентност да създадат свой проспериращ бизнес.

По европейските програми за развитие на селските райони могат да кандидатстват тези общини и техните граждани. От европейския съюз може да влезе много свеж капитал, който е безвъзмездна помощ за отделните предприемачи и общини. Местните жители имат възможност да стартират бизнес, при който голяма част от инвестираните разходи ще бъдат върнати. ЕС поощрява и младите предприемачи с допълнителни плащания към тях. Ако всички тези възможности се използват пълноценно, изоставашите райони ще получат един добър тласък. Може да се развие туризмът, да се благоустрои инфраструктурата около природните и антропогенните туристически ресурси, къщи за гости и семейни хотели. Биосферният резерват Сребърна, крепостта Баба Вида, Белоградчишките скали, Свещарската гробница, Перперикон, Плевенската Панорама и много други туристически обекта се намират именно в тези райони. Част от тях са със световно значение, поставени в

списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО. За жалост обаче почти никой от местните не осъзнава това богатство, което има в района си. Те го приемат за даденост, хвалят се с туристическия обект и до там свършва ангажираността им към забележителността. Трябва да се направи такава стратегия, че след посещението на обекта туристите да бъдат привлечени от нови и интересни атракции. По този начин денят им ще е запълнен с разнообразни преживявания и те ще поискат да останат и да пренощуват в областта. Така ще се генерират приходи и от самата забележителност, и от храненето, и от нощувката, и най-вероятно от предметите, които ще си вземат за спомен.

Туризмът трябва да води след себе си добри икономически резултати, а не само отрицателен ефект, като безразборно изхвърлените отпадъци от посетителите, шума, който създават и дискомфорта от интензивния трафик. За тази цел, обаче е необходимо осъвременяване на материалната база. Предоставяне на луксозни заведения за хранене и места за настаняване, задоволяващи желанията и на най-капризния посетител. Рекламата на тези обекти е също много важна - добре изглеждащи интернет сайтове, по-голямо присъствие в медиите и по билбордите. Няколкодневните пакети ще съблазняват също посетителите за отдих и релакс през почивните дни. Необходимо е да се обърне по-голямо внимание и на алтернативните форми на туризъм. По тези земи успешно може да се практикува исторически, културен, религиозен, селски, еко, орнитоложки и т.н.

Известно е, че България не се слави като индустриална държава. Би било несериозно да се смята, че тя ще надмине водещите световни икономики, наложели се вече на пазара. По скоро амбициите биха били като допълваща роля. На територията на тези райони могат да се правят много отделни компоненти за автомобилната, машиностроителната, преработвателната и други видове индустрии. Това отново е свързано с големи инвестиции и не малък брой преговори с международните компании за създаване на дъщерни фирми, именно в българските икономически изоставящи общини.

Основно изискване за предприемаческия бизнес е наемането на квалифициран и обучен персонал. Липсата на такъв кадър обуславя и слабия им интерес в тези области. Възможно е да се проведат курсове по преквалификация, чуждо езикови, или друг вид за придобиване на необходимите знания. Изисква се обаче упоритост и от трите страни - местните жители, инвеститорите, и не на последно - помощта от общините и държавата.

В обобщение може да се каже, че за повишаване качеството на живот в бедните райони на страната е необходимо да се предприемат конкретни и твърди мерки. Не трябва държавата да смята, че нещата ще се оправят от само себе си. Силно приветствам инициативата поета от страна на Президента г-н Росен Плевнелиев, но искрено се надявам, че представените идеи и предложения ще доведат до желания резултат. Правителството в лицето на държавата трябва да направи първата стъпка, да се опита да създаде благоприятен инвестиционен климат, да организира курсове за насърчаване на предприемаческото мислене, да обясни ползите от собствения бизнес, и не на последно място, да се опита да върне младите в бащините им домове.